

УДК 811'161.2'373.7

DOI <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2024-16.25>

СЕМАНТИКА ФЛОРОНІМА *СОНЯШНИК* / *SUNFLOWER* В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРАХ (НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКИХ ТА АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ І ЗАГАДОК)

Чернявська Антоніна Вікторівна

викладач кафедри іноземних мов та перекладознавства

Львівського державного університету безпеки життєдіяльності

вул. Клепарівська, 35, Львів, Україна

orcid.org/0000-0001-7625-6588

Статтю присвячено зіставному дослідженню семантики флороніма соняшник / sunflower в українській та англійській фразеологіях, для вивчення специфіки світосприймання носіїв досліджуваних мов з урахуванням їхніх етнокультурних особливостей. Стаття є спробою виокремити семантичні компоненти аналізованого флороніма в українських та англійських ідіомах, пареміях і загадках. Це сприяє встановленню спільних і національно-специфічних рис семантики досліджуваного флороніма в зіставлених мовах. Встановлено, що у фразеологічних контекстах поряд із загальнословниковими з'являються нові символічні значення аналізованого флороніма. Досліджено, що спільним для обох лінгвокультур є бачення флороніма соняшник/sunflower символом сонця, світла, та найхарактернішим геліотропом. Виокремлено, що українські загадки кодують зовнішні ознаки соняшника: велику квітку, її жовтого-рячий колір, довжину стебла, тяжіння квітки до сонця та подібність соняшника на сонце. В сучасних англійських загадках для дітей теж вказується висота рослини, наявність насіння та виготовлення олії з насіння. Досліджено, що в українській фразеології флоронім соняшник має семи множинності, локативну та темпоральну ознаки, асоціації з такими соматизмами, як ластовиння та лисина. Унаслідок антропоморфізації квітка соняха порівнюється з юнаком, а насіння з козаками, невістками, соколятами (зооморфізація). Акцентовано, що в сучасній українській лінгвокультурі квітка соняшника є символом пам'яті за загиблими захисниками, символом незламності українців, емблемою самої України й може репрезентувати українську культуру. Проаналізовано та встановлено, що національно-специфічним для англійської мови є асоціація флороніма sunflower зі щастям, сміливістю та рідкісним явищем. В північноамериканській лінгвокультурі досліджуваний флоронім може асоціюватися з неохайністю та слугує офіційною квіткою американського штату Канзас.

Ключові слова: флоронім соняшник, спільні семантичні складники, національно-специфічні семантичні складники, загадка, паремія.

Постановка проблеми в загальному вигляді та обґрунтування її актуальності.

У мові народу відображена його культура, особливості світосприйняття, закодована аксіологічна система нації. Фразеологічні одиниці (далі – ФО) з флоронімами доповнюють денотативне значення своїх складників образністю, експресивністю, конотативністю, асоціативністю та символізмом. Фразеологізми та загадки слугують цікавим об'єктом лінгвістичного, соціокультурного, лінгвокультурологічного, етнолінгвістичного досліджень. Флоронім, як компонент фразеологізмів, загадок та паремій, розглядається нами як одиниця ботанічної термінології певної мови і як продукт побутової номінації, який відображає особливості менталітету народу, що створив ці ФО.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Флороніми слугували об'єктом дослідження таких науковців, як В. Жайворонок, О. Левченко, Т. Алексахіна, І. Подолян, А. Сердюк,

І. Сабадош, проте в зіставному аспекті вони досліджені недостатньо. Беценко Т. Розглядала семантику й поетику слова-образу *соняшник* у сучасній українській мовно-художній системі й дійшла таких висновків: «Слово-образ, слово-символ і слово-знак *соняшник* у сучасній поетичній мовосистемі співмірний з поняттями *любов*, *благодать*, *злагода*, *мир* і под. Цей знак-символ цілком вписується в атрибутику кохання. Соняшнику приписується маскуліне начало (парубок, дідусь тощо), хоча можливе (рідше) уявлення про рослину, що асоціюється з коханою. Основні семи поетоніма соняшник у сучасній українській поетичній системі – «любов», «тепло», «достаток», «джерело натхнення», «мрії», «національний уклад життя» та інші. (Беценко, 2019, с. 17).

Постановка завдання. Актуальність проведеного дослідження зумовлена необхідністю визначити культурні особливості флороніма *соняшник / sunflower* в англійській та україн-

ській мовах, встановити їхню смислотворчу роль в межах фразеологізмів та загадок та провести їхній зіставний аналіз. **Метою статті** є проведення зіставного аналізу семантичних особливостей фразеологізмів та загадок із флоронімом *соняшник / sunflower* в англійській та українській мовах, що дасть змогу встановити спільні та національно-специфічні риси семантики аналізованого флороніма у зіставлюваних мовах.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Для встановлення спільного та відмінного у семантиці досліджуваного флороніма, розглянемо словникові визначення в обох мовах. Українська дефініція флороніма *соняшник* (розм. *сонях*) така: «Однорічна трав'яниста олійна рослина родини складноцвітих з високим грубим стеблом і великою жовтою квіткою (суцвіттям)» (Білодід, 1970–1980) пор. з англійським визначенням флороніма *sunflower*: “a very tall plant with large yellow flowers, grown in gardens or for its seeds and their oil that are used in cooking” (Oxford Advanced Learner’s Dictionary, 2024). Спільними є такі зовнішні атрибути рослини: *велика, жовта, висока*.

У словнику епітетів уживаються такі прикметникові означення до аналізованого флороніма: *великий, високий, вухатий, головатий, гордий, дикий, дорідний, жовтий, жовтоголовий, запізнілий, золотий, золотистий, золотоголовий, золоточолий, квітучий, крилатий, круглий, лапатий, ласкавий, листатий, молодий, німий, обважнілий, подалішній, пелехатий, пожовклий, похилий, почорнілий, розквітлий, розкішний, розпухлий, самотній, сонний, сонцеликий, стиглий, тонкий, широкоголовий, щедрий* (Пустовіт, 1998, с. 332). Більшість з цих епітетів виконують роль соматичних кваліфікаторів. Крім цього, *соняшник* може слугувати одним з еталонів *жовтого* та *золотого* кольорів.

Первісно – назва дитячої гри *Верхи на соняшнику* (Ужченко, 2013, с. 467), яка уживається зі словом *приїхати* є жартівливою ідіомою в якій досліджуваний флоронім має пряме значення.

Про веснянкувату дитину жартома говорять *Найти (знайти) в соняшниках* (Ужченко, 2013, с. 467), а про лису людину кепкують уживаючи компаративну фразеологічно одиницю (далі – КФО) *Як вибитий соняшник (подсолнух)* (Ужченко, 2013, с. 467). Отже, флоронім *соняшник* може асоціюватися з веснянками та з плішшю в українській фразеології та мати локативну ознаку. Семантика досліджуваного флороніма може мати сему множинності в українській мові: *Як в соняшнику насіння* (Ужченко, 2013, с. 467).

Ймовірно через високий зовнішній вигляд квітки-геліотропа (геліотропізм – властивість квітки повертатись за сонцем) утворилося англійське фразеологізоване порівняння: *brassant [brazen] as a sunflower* (Wilkinson, 2006, p. 785) та *happy as a big sunflower* (Wilkinson, 2006, p. 785). Отже, досліджуваний флоронім може асоціюватися зі щастям та сміливістю в англійській мові. КФО з флоронімом *sunflower: rare as a sunflower in the desert* (Wilkinson, 2006, p. 110) підкреслює якесь рідкісне явище.

Паремія, що побутує на теренах Сполучених Штатів і Канади: *Where the sunflowers grow, the beaus never go* (Mieder, 1992, p. 40) є варіантом приказки *No beaus go where the cobwebs grow* [US, Can], означає, що залицяльники оминають поганих господиень. Отже, досліджуваний флоронім може асоціюватися з *неохайністю* в північноамериканській лінгвокультурі.

В обох лінгвокультурах досліджуваний флоронім є символом світла й сонця. В українській побутовій свідомості *сонях* асоціюється з окрасою обійстя українця; крім цього, чимало митців використовують рослину як емблему України (Жайворонок, 2006). *Wild native sunflower* (State Symbols USA, 2024) є офіційною квіткою американського штату Канзас, що й породило неофіційну назву цього штату: *the Sunflower State* (State Symbols USA, 2024). У символіці *соняшник* означає поклоніння, нерозважливу пристрасть, що виражається в рабському слідуванні за Сонцем. Оскільки, ця квітка є найхарактернішим геліотропом, її положення постійно міняється, символізує ненадійність і удаване багатство. Це грецький символ Клітії, яка перетворилася на *соняшник*, будучи презирливо відкинутою богом Сонця Аполоном. Це – емблема Дафни, а у мітраїзмі – атрибут сонячного бога Мітри. У китайській символіці означає довголіття й має магічну силу (Cooper, 1987, p. 164). В українському фольклорі й літературі *соняшник* символізує рідну землю, батьківську садибу, красу української природи (Коцур, 2015, с. 777-8).

Енігматична вербалізація семантики флороніма *соняшник* в українській мові. Загальнонознаним є той факт, що усі квіти, і *соняшник* зокрема, є геліотропами. Це яскраво відображено в такій українській загадці: 653. *Що за сонцем повертається?* (Шестопад, 1963, с. 65) (*соняшник*). Наступна загадка експлікує не лише повсякчасне тяжіння квітки до сонця, а й вербалізує той факт, що назва квітки є спільнокореневою з назвою зірки: 652. *Що до сонця вік свій пнеться / І його ім'ям зоветься?* (Шес-

топал, 1963, с. 65) (соняшник) Пряма вказівка на подібність *соняха* до сонця вербалізована в такій загадці: 644. *На сонце подібне, до сонця хилиться.* (Шестопал, 1963, с. 63) (соняшник).

В загадках 645. *Повернулось до сонця золоте донце.* (Шестопал, 1963, с. 63) (соняшник); 646. *Повернуло до сонця золоте вінце.* (Шестопал, 1963, с. 63) (соняшник) заковано зовнішні ознаки рослини, а саме – кругла форма квітки, яка подібна до донця чи вінця, а уживання атрибута *золотий* вказує на жовтогарячий колір досліджуваного флороніма.

Зовнішні ознаки квітки *соняшника*, такі як: стебло, квітка та її колір заковані в цій українській загадці: 648. *Біля колка золота головка.* (Шестопал, 1963, с. 63) (соняшник). Процес росту та квітнення соняшника об'єктивовано в контексті: 647. *Ріс, ріс, похилився, на кінчику розпустився.* (Шестопал, 1963, с. 63) (соняшник).

Персоніфікація трапляється у низці віршованих загадок, в яких оповідь ведеться від першої особи, й переважає низкою пестливих форм, як-от «сонечко, голівонька, насіннячко»: 649. *На сонечко я схожий і сонечко люблю, / До нього повертаю голівоньку свою.* (Шестопал, 1963, с. 63) (соняшник). Трапляються й такі поетичні варіанти у дитячому фольклорі: 649. *а) До сонця я підхожий і сонце я люблю, / За сонцем повертаю я голову свою, / Стою стрункий, високий, в зелених шатах я, / І золотом убрана голівонька моя. / На кожному городі ви бачите мене, / І всі із мене їли насіннячко смачне; б) Стою стрункий, високий, в зелених шатах я, / І золотом оздоблена голівонька моя; в) До сонця я підхожий і сонце я люблю, / Всі люди поважають голівоньку мою.* (Шестопал, 1963, с. 64) (соняшник) – у формі загадки зовнішній вигляд рослини експлікується атрибутами *стрункий, високий* та уподібнюється до зелених шат людини, підкреслюється колір квітки за допомогою атрибута *золотий*, тоді як атрибут *смачний* надає меліоративного забарвлення мероніму *насіння*. В одному з варіантів загадки міститься локативна ознака: *на кожному городі*, тоді як в останньому зразку висловлюється узагальнене шанобливе ставлення людей до цієї сільськогосподарської культури.

В наступній загадці досліджуваній флоронім уподібнюється до парубка (антропоморфізація), зовнішній вигляд рослини позитивно кваліфікують такі атрибути як *вродливий, гарний, нешкідливий*, присутня локативна ознака на позначення місця поширення цієї квітки (*город, поле*), дається експліцитне пояснення походження назви квітки й вказується такий прагматичний потенціал рослини, як видобу-

ток олії, макухи, застосування в кулінарії, під час свят зокрема (що можна визначити як темпоральний елемент загадки): 650. *Парубійко я вродливий, дуже гарний, нешкодливий; / І росту собі на волі на городі і у полі. / Квіт до сонця повертаю, за те й назву собі маю. / І олію з мене б'ють, і макуху дістають, / І в веселий свята час дам щось кожному із вас.* (Шестопал, 1963, с. 64) (соняшник).

В українських загадках на позначення аналізованого флороніма, трапляється й онімні компоненти, як-от порівняння *квітки соняшника з хлопцем Мартином*, при цьому в загадці уживається локативний елемент, на позначення місця, де зазвичай висаджують цю рослину, а саме «біля тину», голівка рослини уподібнюється до *шапки з жовтою китицею*: 651. *Хлопець Мартин Похилився через тин. / А дівчина Гапка: / «Яка в тебе гарна шапка! / Ще й жовта китиця / Проти сонця світиться. / Як прилетять горобці, / Буде тобі, як вівці від сірого вовка». Що це за примовка?* (Шестопал, 1963, с. 64) (соняшник). Спостереження за природою втілені в останніх рядках римованої загадки у формі застереження, в якому сценарій поведінки орнітоніма *горобці* з меронімом *насіння соняшника* зіставляється з поведінкою зооніма *вовк* по відношенню до зооніма *вівця* (*горобці* → *насіння* :: *вовк* → *вівця*), тобто пташки обскубуть насіння так само, як вовк вівцю.

Енігматична вербалізація семантики мероніма насіння соняшника в українській мові. В українській фразеології трапляються й загадки, відгадкою до яких слугує меронім (частина цілого) *насіння соняшника* 654. *Під одним колпаком сімсот козаків.* (Шестопал, 1963, с. 65) (соняшник і насіння); 655. *Стоїть пан на току в зеленому ковпаку, / А під тим ковпаком сімсот козаків.* (Шестопал, 1963, с. 65) (соняшник і насіння). Внаслідок поетичного олюднення, персоніфікації, рослина соняшнику порівнюється з паном, а насіння соняшника з козаками, ймовірно через щільне й упорядковане розташування насінин у корзинці рослини, а числівник *сімсот* уживається на умовне позначення *великої кількості*. Проте елемент *козак* є змінним, позаяк у дитячому фольклорі побутують загадки з іншими елементами: 656. *Сімсот соколят на одній подушці сплять.* (Шестопал, 1963, с. 65) (соняшник і насіння); 657. *Сімсот невісток на одній подушці сплять.* (Шестопал, 1963, с. 65) (соняшник і насіння). Отже, український народ уподібнює меронім насіння соняшника й до орнітоніма *соколята* й до антропоніма *невістки*, а онім подушка

уживається на позначення корзинки / суцвіття соняшника.

Трапляються й такі варіанти загадок, в яких шкаралупа порівнюється з чорними домами, а зернини з антропонімом паніматки: 658. *Стоїть дом, повен зерном; / Скільки чорних хаток, стільки білих паніматок.* (Шестопап, 1963, с. 65) (соняшник і насіння); 659. *Золоте решето чорних хатинок повне.* (Шестопап, 1963, с. 65) (соняшник і насіння); 660. *Золоте решето чорних домиків повне. / Скільки чорних домиків, стільки й білих жильців.* (Шестопап, 1963, с. 65) (соняшник і насіння). Слід зазначити, що в цих загадках трапляється бінарна опозиція «білий – чорний». 661. *Стоїть місто навгороді, скільки чорних будинків, стільки білих мешканців.* (Шестопап, 1963, с. 65) (соняшник і насіння). Прослідковуємо порівняння у межах структури «скільки ... стільки», яка уживається на позначення однакової кількості шкаралупи та насінин. Те саме відбувається з персоніфікацією в поєднанні з порівнянням світу природи зі світом людей: як хатки містять жильців, так і шкаралупа містить насінини. Побутують і варіанти загадки, де меронім *насіння* експлікується за допомогою антропоніма *діти*: 662. *Стоїть дубок, на версі картузок, в картузку багато діток.* (Шестопап, 1963, с. 65) (соняшник і насіння) Слід зауважити уживання зменшено пестливих форм: «дубок, картузок, діток», що є яскравою ознакою українського дитячого фольклору.

Вербалізація флороніма *sunflower* в сучасних англійських загадках. На онлайн ресурсі Riddleslab натрапляємо на такі загадки з флоронімом *sunflower* в англійській мові під промовистим заголовком Sun's Companion: *I turn my face to follow the light, / Tall and golden, a cheerful sight. / What flower am I, summer's delight? Answer: A sunflower* (Riddleslab, 2024). Sunflower Secret: *I turn my face to follow the light, / Golden petals, a cheerful sight. / What sunny bloom stands tall and bright? The Sun's Follower: I turn my head to watch the sky, / Following the sun as it goes by. / But I can't move, I'm rooted here, / What am I, this solar-tracking dear? Answer: A sunflower* (Riddleslab, 2024); The Garden's Timekeeper: *My face turns to track the sun, / From dawn to dusk, my day's not done. / Golden petals like clock hands move, / What am I, this temporal groove? / Answer: A sunflower* (Riddleslab, 2024). В усіх цих загадках закодований зовнішній вид рослини через атрибути *tall and golden*, вказується властивість геліотропа повертатись за сонцем та міститься темпоральна ознака.

Наступному онлайн ресурсу Sunflower Riddles For Kids дає перелік таких англійських загадок для дітей з аналізованим флоронімом: *This is a yellow flower / Which can grow to ten feet tall / It gives you seeds you can eat / And is turned into oil* (Riddles for kids, 2024); *This is a type of plant / Very tall it can grow / It gives seeds and oil / Its color is yellow* (Riddles for kids, 2024); *This is a type of plant / Which sounds like something in the sky / It is very yellow / And can grow to be ten feet high* (Riddles for kids, 2024); *I am something that is yellow / And I grow tall like a tower / I am used for seeds and oil / I sound bright – I'm a _____* (Riddles for kids, 2024); *What Am I? I'm yellow but I'm not a banana / I can be over ten feet tall but I'm not a giraffe / I have seeds but I'm not a lemon / I can provide oil but I'm not canola / I'm a plant but I'm not a rose* (Riddles for kids, 2024). В усіх цих загадках вказується жовтий колір квітки, умовна висота рослини, наявність насіння та прагматичний потенціал – виготовлення олії.

Новітня українська символіка флороніма *соняшник*. В Україні соняшник став символом 29 серпня через трагічні події, пов'язані з Іловайським котлом 2014 року. Саме тоді відбувся один з найкривавіших боїв російсько-української війни. Українські військові опинилися в оточенні, де загинули багато наших захисників, намагаючись вийти з оточення. Саме тому *сонях* слугує символом Дня пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність нашої держави (Суспільне новини, 2024). Стає зрозумілим звертання до ворога: «Покладіть собі в кишеню насіння соняшнику, щоб вони проросли, коли ви тут поляжете!», – саме ця фраза пані Світлани Панкової з Генічеська стала символом незламності наших людей у перші дні великої війни (Українки, 2024).

Візуальна асоціація за кольорами українського прапора, де синій означає небо, а жовтий, поруч з найпоширенішими асоціаціями з полем та сонцем, із соняхом-соняшником могла виникнути не тільки через колір, а й під впливом події в Генічеську Херсонської області. Відтоді сонях набрав додаткового символізму для українців, а Міністерство культури та інформаційної політики України спільно з Державним агентством України з питань мистецтв та мистецької освіти обрало його за основу айдентики проєкту «Ukraine Now and Forever», що має на меті презентувати українську культуру світові (Близнюк, 2022, с. 76).

Висновки і пропозиції. В обох лінгвокультурах досліджуваний флоронім є символом

світла й сонця, найхарактернішим геліотропом, може символізувати ненадійність та удаване багатство.

Флоронім *соняшник* може асоціюватися з веснянками і плішшю в українській фразеології та мати локативну ознаку. Семантика досліджуваного флороніма має сему *множинності*. В українській мові чимало митців використовують рослину як емблему України. В українських загадках закодовано зовнішні ознаки квітки соняшника, як-от: довге стебло, квітка та її жовтогарячий колір, подібність і тяжіння соняха до сонця, наявність локативної та темпоральної ознак.

Меронім насіння соняшника зазнає енігматичної персоніфікації й прирівнюється до козаків, соколят, невісток і має сему *множинності*.

В українській лінгвокультурі соняшник слугує символом пам'яті за загиблими захисниками, символом незламності українців та емблемою самої України.

Досліджуваний флоронім *sunflower* може асоціюватися зі *щастям* та *смівлістю*, підкреслює якість *рідкісне явище* в англійській мові, асоціюється з *неохайністю* в американській лінгвокультурі та є офіційною квіткою штату Канзас.

В сучасному англійському дитячому фольклорі вказується на жовтий колір квітки, умовну висоту рослини, наявність насіння та прагматичний потенціал – виготовлення олії.

Перспективним є подальші зіставлення семантики інших флоронімів у межах англійської та української лінгвокультур.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беценко Т. Поетонім соняшник у сучасній українській віршовій мовотворчості. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2019. № 40, т. 1. С. 13–19. URL: <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2019.40.1.3>
2. Близнюк К. Асоціативний образ Батьківщини в мовній картині світу української молоді. Мова: класичне – модерне – постмодерне. 2022. Вип. 8. С. 63–82. URL: <https://doi.org/10.18523/lcmp2522-9281.2022.8.63-82>
3. Енциклопедичний словник символів культури України / за заг. ред. В.П. Коцура, О.І. Потапенка, В.В. Куйбіди. 5-е вид. Корсунь-Шевченківський: ФОП Гаврищенко В.М., 2015. 912 с. ЕСС
4. Жайворонок В. Знаки української етнокультури: словник-довідник. Київ : Довіра, 2006. URL: http://ukrlit.org/slovyk/zhaivoronok_znaky_ukrainskoi_etnokultury Жайв
5. Пловайський котел: десяти роковини трагедії. *Суспільне новини*. URL: <https://susplne.media/donbas/823895-il-ovajskij-kotel-desati-rokovini-tragedii/>
6. Покладіть собі в кишеню насіння соняшнику»: авторка цих слів нарешті вирвалася з окупації! *онлайн-медіа України*. URL: <https://ukrainky.com.ua/pokladit-sobi-v-kyshenyu-nasinnya-sonyashnyku-avtorcka-czyh-sliv-naresh-ti-vyrvalasya-z-okupacziji/>
7. Словник епітетів української мови. С.П. Бирик, С.Я. Єрмоленко, Л.О. Пустовіт; За ред. Л.О. Пустовіт. Київ : Довіра, 1998. 431 с. СЕ
8. Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970–1980). URL: <http://sum.in.ua> СУМ
9. Фразеологічний словник східнословобанських і степових говірок Донбасу / В. Ужченко, Д. Ужченко. Вид. 6-е, доповн. й переробл. Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. 552 с. Уж2ФС
10. Шестопап М. *Українські народні загадки*. К.: Вид-во АНУРСР, 1963. 399 с.
11. A Dictionary of American Proverbs. W. Mieder. New York: Oxford University Press. 1992. 710 pp.
12. Best Flower Riddles to Blossom your brain. URL: <https://riddleslab.com/flower-riddles/>
13. Cooper J. An Illustrated Encyclopaedia of Traditional Symbols. Thames and Hudson Ltd, London: 1987. 212 с.
14. Oxford Learner's Dictionaries. Oxford Advanced Learner's Dictionary. URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com>
15. State Symbols USA. URL: <https://statesymbolsusa.org/categories/flower> StS
16. Sunflower Riddles. URL: <https://riddles-for-kids.org/?s=sunflower>
17. Thesaurus of traditional English metaphors. 2nd ed. / P. Wilkinson. London: Routledge, Taylor & Francis e-Library, 2006. 2009 p. TTM

REFERENCES

1. Best Flower Riddles to Blossom your brain. Riddleslab. URL: <https://riddleslab.com/flower-riddles/>
2. Betsenko, T. (2019). Poetonym soniashnyk u suchasni ukrainskii virshovii movotvorchosti. [Poetic image of a sunflower in modern Ukrainian poetic linguistic creativity]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*. Ser.: Filolohiia. № 40, vol. 1. P. 13–19. URL: <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2019.40.1.3> [in Ukrainian].
3. Bilodid, I. (1970–1980). Slovyk ukrainskoi movy: v 11 tt. [Dictionary of the Ukrainian language: in 11 vols]. *Instytut movoznavstva*. Kyiv: Naukova Dumka. URL: <http://sum.in.ua/> [in Ukrainian].

4. Blyzniuk, K. (2022). Asotsiatyvnyi obraz Batkivshchyny v movnii kartyni svitu ukrainskoi molodi. [Associative image of the homeland in the language picture of the world of Ukrainian youth]. *Language: classical – modern – post-modern*. Issue 8. P. 63–82. URL: <https://doi.org/10.18523/lcmp2522-9281.2022.8.63-82> [in Ukrainian].
5. Cooper, J. (1987). *An Illustrated Encyclopaedia of Traditional Symbols*. Thames and Hudson Ltd, London. 212 p.
6. Повaiskyi kotel: desiati rokovyny trahedii. *Suspilne novyny*. [Ilovaysk pocket: tenth anniversary of the tragedy. *Suspilne news*]. URL: <https://suspilne.media/donbas/823895-ilovajskij-kotel-desati-rokovini-tragedii/> [in Ukrainian].
7. Kotsur, V., Potapenko, O., Kuibida, V. (2015). *Entsyklopedychnyi slovnyk symboliv kultury Ukrainy*. [Encyclopaedic Dictionary of Cultural Symbols of Ukraine]. 5-e vyd. Korsun-Shevchenkivskyyi: FOP Havryshenko V. 912. [in Ukrainian].
8. Mieder, W. (1992). *A Dictionary of American Proverbs*. New York: Oxford University Press. 710 pp.
9. Oxford Advanced Learner's Dictionary. (2024). Oxford University Press. URL: <http://www.oxfordlearnersdictionaries.com>
10. Pokladit sobi v kysheniю nasinnia soniashnyku: avtorka tsykh sliv nareshiti vyrvalasia z okupatsii! [Put a sunflower seed in your pocket: the author of these words has finally escaped from the occupation!] online-media Ukrainky. (2024). URL: <https://ukrainky.com.ua/pokladit-sobi-v-kyshenyu-nasinnya-sonyashnyku-avtorka-czyh-sliv-nareshiti-vyrvalasya-z-okupacziyi/> [in Ukrainian].
11. Pustovit, L. (1998). *Slovnyk epitetiv ukrainskoi movy*. [Dictionary of epithets of the Ukrainian language]. Kyiv: Dovira. 431. [in Ukrainian].
12. Shestopal, M. (1963). *Ukrainski narodni zahadky*. [Ukrainian Folk Riddles]. K.: ANUSSR Publishing House. 399. [in Ukrainian].
13. State Symbols USA. (2024) URL: <https://statesymbolsusa.org/categories/flower>
14. Sunflower Riddles. (2024). URL: <https://riddles-for-kids.org/?s=sunflower>
15. Wilkinson, W. (2006). *Thesaurus of traditional English metaphors*. 2nd ed. London: Routledge, Taylor & Francis e-Library. 2009 p.
16. Uzhchenko, V, Uzhchenko, D. (2013). *Frazeolohichni slovnyk skhidnoslobozhanskykh i stepovykh hovirok Donbasu*. [A phraseological dictionary of the Eastern Slobozhansky and steppe dialects of Donbas]. Luhansk: Vyd-vo DZ “LNU imeni Tarasa Shevchenka” Publishing House. 552 p. [in Ukrainian].
17. Zhayvoronok, V. (2006). *Znaky ukrainskoi etnokultury: slovnyk-dovidnyk*. [Signs of Ukrainian ethnoculture: a dictionary and reference book]. Kyiv: Dovira. URL: http://ukrlit.org/slovnyk/zhaivoronok_znaky_ukrainskoi_etnokultury [in Ukrainian].

SEMANTICS OF THE FLORONYM *СОНЯШНИК / SUNFLOWER* IN UKRAINIAN & ENGLISH LINGUOCULTURES (BASED ON UKRAINIAN AND ENGLISH PHRASEOLOGISMS & RIDDLES)

Cherniavska Antonina Viktorivna

Lecturer at the Foreign Languages and Translation Studies Department

Lviv State University of Life Safety

35, Kleparivska Str., Lviv, Ukraine

The article is devoted to contrastive analysis of the floronym соняшник/sunflower semantics in Ukrainian and English phraseologies in order to study the specificity of the worldview appropriate for the speakers of the analysed languages, taking into account their ethnocultural peculiarities. The aim is to distinguish the semantic components of the analysed floronym in idioms, paroemias and riddles. This contributes to identifying common and nationally specific features of the studied floronym's semantics in the contrasted languages. It has been established that common to both linguocultures is the vision of the floronym соняшник/sunflower as a symbol of the sun, light, and the most characteristic heliotrope. It has been determined that Ukrainian riddles encode the sunflower's external features: a large flower, its orange colour, the stem's length, the flower's attraction & resemblance to the sun. Modern English riddles for children also indicate the plant's height, seed availability & oil production. It has been revealed that in Ukrainian phraseology, the floronym соняшник has the seme of plurality, locative and temporal features, associations with such somatisms as freckles and baldness. As a result of anthropomorphisation, the sunflower is compared to a young man, and its seeds to Cossacks, daughters-in-law, falcons (zoomorphisation). It is emphasised that in modern Ukrainian linguoculture the sunflower is the symbol commemorating the fallen defenders, the Ukrainian invincibility symbol, an emblem representing Ukraine & Ukrainian culture. It has been analysed and determined that the association of the floronym with happiness, courage and a rare phenomenon is specific to the English language. In the North American linguoculture, the studied floronym can be associated with untidiness and is the official flower of the State of Kansas.

Key words: *floronym sunflower; common semantic components, nationally specific semantic components, riddle, paroemia.*